

Doncs és el cas que això està realment documentat, en glosses; que han de ser molt antigues, puix que són llatino-gregues: *μεσόδοχον*, CGL III, 312.56, 530.24, *traps*: *μεσόδοχον*² III, 312.55, 530.23 (Goetz, CGL VII, 359, hi afegeix «Varro Parmenone v, 648.2, Non. 189.30»). I no deixà d'haver-hi també representant occità de la forma clàssica TRABEM, i amb el sentit de 'tenda' (encara que sigui cas minoritari), en l'arcaic *Girart de Rossilhon*, de c. 1100: «fun alberges bastir e traus dreçar» (O, v. 6223), car el sentit corrent de l'oc. ant. *trau* era 'biga, barra' (com apareix p. ex., en la *Crozada*, quan amb les pedres d'una màquina de setge «bancs e traus e lissas hi hac ameitadatz», v. 8415).

En llatí clàssic TRABS va designar diverses menes de fusts, pals, peu-drets, ultra bigues, i el canvi de 'pal central de la tenda' a la tenda mateixa era ben fàcil: notem el context del *Girart de Rossilhon* que arrenca encara de quan el mot tenia sentit ambigu. Pel que fa a l'ags. *traef* 'tenda', essent mot restringit a l'anglo-saxó dins el germànic (i encara de data relativament tardana), tenim dret metòdicament a mirar-lo com un antic romanisme: els exèrcits merovingis i carolingis eren ja llavors el model general a Europa.

Quant a *treu* 'vela' sembla clar que ha de ser una adaptació del fr. ant. *tréf*, segons el model, tan freqüent, de *viif/viuu*, *cleff/clau*, *lieff/lleu* etc. Llegint la definició detallada de Ruyra es veu com era apropiada la forma del *treu* —en manera de tendal— per donar-li el nom de 'vela de tenda'. Restaria només un escrúpol. No podria tractar-se d'una paraula gòtica?, tenint en compte que a la *Â* del germ. occid. correspon *ê* en gòtic: ¿postularíem doncs un ben hipotètic gòt. *TRĒBU 'vela' o 'tenda', tornant així, si fa no fa, als passos de Gamillscheg, M-L. i Frings? Descarto la pensada: 1) per les raons ja donades; 2) perquè no hi ha casos de termes nàutics provinents específicament del gòtic; 3) les formes escandinaves (i fins l'ags., i l'admesa etimologia indo-eur., a base del gr. *τρῆπιώ* 'jo tallo, esqueixo, plomo', indoír. *drapsá* 'bandera', balto-esl. *drp/dreb* 'draps' Falk-T. i Pok., *IEW*, 211.11) suposen una vocal breu i no pas *ā* llarga, i a una *ā* breu correspon *a* en gòtic i no pas *ê*.

Altrament, en las nostra mateixa llengua, tenim una contraprova eloqüent que el nom del *treu* prové del ll. TRABEM en la seva forma francesa, car en l'arcaica terminologia dels navegants de l'Ebre (immune als models atlàntics i francesos) la vela s'anomena *trau* amb *a* (com la tenda del *Girart de Rossilhon*), com ens certifiquen Amades a Móra d'Ebre («vela més grossa del llagut que es para en la part més baixa de l'arbre», *BDC* xxii, 218) i Bladé Desumvila: «El llagut pot navegar també empès pel vent, utilitzant dues veles: una d'alta, anomenada *gàbia*, i una altra, dita *trau*» (*Benisanet*, 108).

Un cop aclarit el mot nàutic, és oportú un apèndix sobre un terme topogràfic que s'hi podria confondre. Degué ser un mer homònim de *treu* 'vela', que significaria antigament 'camí' o 'passatge, lloc de pas', d'etimologia diferent, que convé indicar. En català només

n'hi ha notícia toponímica si bé important. El *Treu* era un camí de cabdal importància, de l'Alta Garrotxa, entre la Riera de St. Aniol i els aiguavessos de la Riera de Borró, anava des del Puig de Bassegoda, seguint aproximadament la carena, almenys fins cap a Llorona; veg. C. Aug. Torras, *Pir. Cat.* (vol. de la Garrotxa). MrnVayreda, pròleg de *La Puny.*, i, 17 (23), porta «els formidables reductes del *Freu*, els crenys y gorges de Sadernes ---», però crec que la *F* és una err. tip. d'aquest llibre pòstum.

Ara (1984) m'asseguro que diuen *al trèu* (creia haver sentit *trèu* c. 1930, però han passat anys, i potser errava); i el que els muntanyencs d'ara entenen per *al trèu gròs* és un grau escarpat en la serra tan fragosa que hi ha entre Gítarriu, Monteia i St. Grau d'Entrepèreres (al costat de la cota 1083, 871 × 1120 IGC), antic pas famós de contrabandistes; més alt i més escarpat encara, allí prop, *al trèu patit*, per on rarament, i només els més arriscats, passaven. En canvi dubto molt que contingui aquest mot el nom de la Cala de *Treumal*, cap a Fenals i Platja d'Aro, b. emp., car podria venir de *Trau mal* (veg. *TRAU*).

És el mateix mot documentat en oc. ant. *trèu* «chemin, trace» (*PDFF*); *Cansó de Sta. Fe*, v. 494, 'tràfec, trànsit'. Postverbal de *trevar* 'freqüenter, hanter, habiter» (id.), de segur origen cèltic, afí al britònic ant. *treb* 'habitatge' i lit. *trobd* 'edifici' (Stokes-Bezz., 137; Walde, s. v. *trabs*; Jud, *Rom.* xlvi, 501; *Bd. Dial. R.* iii, 7, n. 2; *ZRPb.* xxxviii, 60; Fankhauser, *Schweiz. Arch. f. Volkskunde* xxii, 50-59). El verb, d'una banda, significa «hanter», 'freqüentar, apareixe's un esperit', com encara en provençal mod.: «dins Sant-Pons eron moungeto, / encaro, per li frais e li pibo, segur / dèvon *trevà*!» (*Calendau* viii, 2.4, trad. «doivent errer»), i recordem les *trevo* de l'ex-monestir de Ferigoulet en les *Memòri e Raconte de Mistral*. Però en oc. ant. no sols és això sinó simplement 'passar, fer camí', 'freqüentar un pas': «per cella via soèn *trèva*: / ginosaient las peiras leva / ---», «e l'ueül, per on *trèva* e passa / cil douçors que e-l cor s'amassa / són tan lial ---», *Flamenca* (4750, 6575); matis del qual es deriva estrictament el de *treu* 'camí', 'lloc de pas'.

¹ «Car més ne suy dins lo dolorós *trap*» en el cançoner dels Masdovelles: és un error evident imaginar per això un hapax **trap* «trapa, parany», que ja vindrà del publicador Aramon, més que d'*AlcM* que ho repeteix així: de tota manera, grossa badada. — ² Mot grec que no figura ni en els millors diccs. clàssics, però de sentit evident, format amb *δοχόν* 'pal, biga': o sigui 'pal o biga del mig' (*μέσσο*), probablement referint-se al pal central que sosté la tenda (més aviat, potser, que al del mig de la nau, que suporta la vela).

⁵⁵ *Treudes*, V. *trebdes* (*tres*) *Treüll*, *treüllar*, V. *traüllar* (*TAFULLA*)

TREURE, forma moderna de *TRAURE*, encara dominant en gran part del territori (parlars occidentals etc.), que ve d'una variant antiga del ll. *TRAHÈRE*